

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Manuale Parochorum, Sive Institutiones & Praxes Tum Vitæ, tum Officii Pastoralis

Musart, Charles

Monachii, 1654

Capvt V. De Extremâ Vnctione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41616

uat : quare si ab eo sumpto interflu-
xerint sex aut octo dies , boni Theo-
logi censent, iterum dari posse, si petat
etiam non ieiunus , si modò ieiunus
accipere non possit, & sit in præsentia
vitæ discrimine. Nam si infirmus sit
ieiunus, toties sacrâ Eucharistiâ refici
potest , quoties rationabiliter deside-
rat, & petit : vt verò frequentius id
fiat à ieiuno, & maioris est meriti, &
folatii, præsertim si domi, vel in vi-
ciniâ sit templum, vel sacra ædícula,
vnde sine tantâ molestiâ , & strepitu
conferri possit.

C A P V T V.

Circa Extremam Vnctionem.

NVM: I.

De quibus populus instruendus.

QVia hoc Sacramentum ferè non
nisi semel, & quidem in extremo
vitæ confertur ; & plerique non modò
è plebe, sed etiam ex optimatum nu-
mero

mero non satis intelligunt, quid rei sit, quantum valeat, & quando, quòue ritu conferatur: non pauci negligunt, aliqui etiam ab eo abhorrent: quo fit, ut plurimi sine eo Sacramento moriantur, ingenti nonnunquam animarum damno. Proinde captabis occasiones subinde, siue in concione, siue in Catechismo disertè, ac luculenter, populum instruendi, & ad hoc Sacramentum adhortandi. Instructionis hæc sunt capita. *Primò.* Verum ac propriè dictum esse Sacramentum, à Christo institutum, à Sancto Iacobo promulgatum clarissimis verbis c. 5. *Infirmatur quis in vobis, &c.* atque inde perpetuo vsu huc vsque inter Catholicos vsurpatum. *Secundò.* Conferri à Sacerdote omnibus iis, qui ex morbo de vitâ periclitantur; neque nisi semel, durante eodem morbo, conferri. *Tertiò.* Præter preces Ecclesiæ, sacro Oleo vngi præcipuè quinq; sensuum organa, quòd per eas potentias anima

tentationum , & peccandi occasio-
nes hauriat, ideòque inter vnctiones
sacra hæc verba proferri, *per hanc san-
ctam Vnctionem, &c.* Quia verò Oleum
istud benedictum fuit, & adhibitum
ad Sacramentalem vnctionem, partes
vnctæ deterguntur vel bombaceo, vel
stupa, aut, si ea defint, linteolo mundo:
digiti verò Sacerdotis sale cum crusta
panis fricentur, & aqua lauentur: ea
materia, quia oleo imbuta, incenda-
tur, aqua verò in locum mundum ef-
fundatur, ob reuerentiam rei sacrae:
quare qui vocant Sacerdotem, cu-
rent, vt ista in mensula cum lustrali
aqua, & Crucifixo parata sint. Porro
ex his finem huius Sacramenti, & quid,
quantumque in extremo illo agone,
vel valeat, vel efficiat, facile deduci, &
intelligi potest. *Quartò.* Tres illius
effectus S. Iacobus loco citato ex-
pressit; vnus, isque primarius, qui per
Olei sancti vnctionem significatur, est
Corroboratio animæ ad fortiter, &
constan-

constanter decertandum in extremâ illâ luctâ contra vim morbi, tunc maximè sævientis; horrorem imminentis diuortii animæ à corpore; insultus, maiorésque machinas, quibus dæmon videns sibi parum temporis superesse, extrema tentat, vt animam in peccatum aliquod grauius præcipitet, victorque euadat; quæ pugna, quàm grauis, acerbâque sit, vident, qui spectant: hinc enim illi gemitus, suspiria, eiulatus, vociferationes, sudores, lacrymæ, agitationes, succussiones, deliquia. Hic quid ageret homuncio, præsertim iam propemodum exanimis, nisi diuinâ gratiâ, quæ per hanc sacram vnctionem ex meritis Christi confertur, animos, virésque acciperet, quibus velut vnctus Athleta istas morbi molestias, horrorem mortis, dæmonum tentationes superaret? vt verò superet, tanti refert, quanti est æterna salus. Alter effectus huius Sacramenti est remissio peccatorum venia-

nia.

208 *Institutionum Pastoralium*
nialium, & poenæ alicuius ex commis-
sis peccatis relictæ; atque ita animæ
egredientis è corpore expeditior in-
cælum ingressus, qui fructus sanè non
est contemnendus. Denique si expe-
diat, per eam extremam vñtionem
salus etiam corpori adfertur: hinc
multi sacro oleo vñcti valetudinem
pristinam recuperant, plurésque recu-
perarent, si citiùs se vngi curarent;
tunc scilicet, cùm natura nondum est
ita prostrata, vt non nisi miraculo re-
stitui possit: quod Cardinalis Bellar-
minus obseruat. Vltimò instruendus
est populus; hoc Sacramentum non
esse ad redimenda per se peccata
mortalia; ideóque suscipiens, si sit
sibi conscius peccati mortalis, & pos-
sit, debet confiteri, aut saltem con-
teri. Hæc si disertè, luculentèrque
populum edoceas, diligentiores, & fer-
uentiores in procurando sibi tam sa-
lubri ad bene moriendum remedio
experièrè,

NVM:

N V M : II.

*Refutatio argumentorum, quibus nonnulli
utuntur, ut Extremam Vnctionem diffe-
rant, aut nonnulli etiam
recusent.*

AT nullum, inquit, exstat præ-
ceptum, neque Christi, neque Ec-
clesiæ, quo ad extremam illam vn-
ctionem adstringar : alii admittant ;
nihil prohibeo : mihi verò homini
iam omnia nauseanti non sapit oleum,
imò etiam bilem mouet ; quia certam
iam, & vicinam mortem denuntiat :
itaque ille fatalis nuntius, illa fax fu-
nesta, illæ mortuariæ preces, omnis
illa sensuum vnctio, adstantium gemitus,
luctus, pallor, aut silentium, aut
valedicentium voces conturbant : iam
confessus sum, iam Eucharistiam sum-
psi ; debui : cætera ista, cæremoniæ
sunt minùs necessariæ, neque iam op-
portunæ ; quid me vrgetis ? iam me
habebunt omnes ipsius Medici, & Ec-
clesiæ

eleſiæ opinione deploratum, atque poſt pauculas animę ſpirantis reliquias exſpirantem. Itaque vlulabunt domeſtici; proles, & vxor complorabunt: & quaſi me mortuo conuolabunt creditores, arcuſas occludent, & tantum non pernecebunt. Hęc illi, qui ut-
cunque ſibi ſapere videntur. Sunt etiam nonnulli ex rudioribus, qui recuſent, quod ſibi, cum conualuerint, poſthac nefas fore ducant, nudo pede humum attingere, ornatis veſtibus indui, choreas ducere. At tu leuia hęc argumenta ſic diſſolues. Quid agis, bone vir? nam ita loqui mihi videris, ac ſi contemneres: hoc autem piaculare eſt: non teneris ſuſcipere; ſed aſpernari non debes. Non aſpernor, inquis, ſed tamen horreo deſperate vitę nuntium. At quid horres? periculum ipſe ſentis, neque mortem adferet iſtud, neque accelerabit, imò ſi expediet, reſtituet ſanitatem; ſi non expediet, cur vitam amas? domeſtico-

rum

rum luctus minùs tibi erit acerbus: si ad bene moriendum te omnibus Sacramentis munitum viderint. Confessus es, bene habet: communicasti, hoc melius: optimum erit, si præsentì hoc quoque præsidio te ad extrema compararis: rogo te, cogita, quot bonis animam defraudes, quot, inquam, diuinis auxiliis cum ad superandas morbi molestias, tum ad vincendos dæmonis assultus, qui tunc maximè hominem defectum impugnant, tum ad augendam Dei gratiam, & ad maiorem in cælo gloriam: certè negligentia notâ non vacat, nec specie quadam spiritualis prodigalitatìs, sponte abii- cere tot salutis emolumentâ, eumque possis in tuo lucro reponere, tamen nolis. Id, quod Nicolaus de Nisa, Ordinis Minorum, in Gemmâ prædican- tium scribit, ad hanc rem facit. Refert ille, quendam magni cæteroquin meriti interrogatum, an vellet vngi, renuisse: Nolite, inquiebat, obsecro: quia

quia

quia omnes, qui unguuntur, moriuntur: atque in his verbis obiisse. Cùm verò lintheaminibus inuolueretur, aperuisse oculos, & hæc dixisse: quia Extremæ Vnctionis salutare Sacramentum abhorruï, centum annis in purgatorio, iusto DEI iudicio, torquebor: si unctus fuisset, de ægritudine conualuissem; sacra enim Vnctio non est acceleratio mortis, sed dilatio: atq; his dictis iterum expirâsse.

Quoad illa reliqua quarundam anicularũ deliria, de nudo pede, de ornatis vestib9, de saltu, & si quæ eiusmodi fabulæ obiiciantur, risu soluêda erũt; sunt enim perridicula. Verùm hæc tu non uti à me hîc proponuntur, vno veluti spiritu propinabis egredienti isti animæ, sed per partes, vt res tulerit, & illita melle aliquo lenitatis, vt infirmis nauseantibus pocula instillari solent. Est verò, quod hâc occasione te moneam, ne ex eo, quòd nullum existet præceptum infirmis de suscipien-

do
con
tibi
nam
pete
non
Suri
que
lier
qua
tuar
huiu

Qu

IN
nu
iis, c
quã
caus
gab
scie
mor

do

do hoc Sacramento, putes, neq; te ad conferendum teneri, ideóque parúm tibi videatur, si negligas, aut cuncteris: nam Pastorale officium te obligat, vt petenti saltem, aut egenti eo remedio non desis. S. Malachias (vt est apud Surium) vesperi rogatus, distulit in sequentis diei manè: obiit interim mulier illa, quæ petierat: quantum fleuit, quantum orauit Malachias, vt mortuam suscitaret? Maior igitur cura huius rei tibi incumbit, quàm putas.

NVM: III.

Quibus neganda, & quando danda Extrema Vnctio.

IN primis non administrabis iis, qui nunquam vsi sunt ratione; neque iis, qui aliunde de vitâ periclitantur, quàm ex morbo, veneno, vulnere, aut causâ simili intrinsecâ. Præterea negabis cuicumque peccatori, quem scies esse in statu, aut affectu peccati mortalis. Si is tamen dolorem, aut
Sacra-

Sacramenti alicuius desiderium ostendisset, præsumeretur esse verè poenitens, ideòque absolui, ac deinde vngi posset. Phreneticis, furiosis, à cane rabido mors conferes, si prudenter putès esse ritè dispositos; isti tamen ligari, aut potiùs remotà turbà teneri debebunt, ne Sacramento irreuerentiam, aut aliis scandalum adferant: à rabido autem cane morfi caue, ne saliuâ aut sputo te attingant, ideòque vicinam potiùs ori partem attinge; aiunt enim, illius saliuâ, aut sputo rabiosum virus affundi.

Quicumque Catholicè vixerunt, neque noscuntur in statu peccati mortalis versari, vngi debent: quia Catholici (quamdiu contrarium non constat) præsumuntur petiisse omnia opportuna suæ salutis, præsertim pro illo extremo vitæ periculo. Vnde miror, cum de vngendis iis, qui Catholicè vixerint, tam disertè in Rituali Romano, & aliis libris Ritualibus

præ-

præscribatur, repertos Sacerdotes
tam rudes, atque huius rei tam igna-
ros, ut iis, quos audiebant non petiisse
expressè, & iam ita rationis usu pri-
uatos, ut petere non possint, Sacrum
Oleum denegârint: nam quòd è vulgo
ita aliqui sentiant, minùs miror, de-
docendi tamen sunt pro concione;
quia grauis, & saluti animarum per-
niciosus est iste error: accidere enim
potest, ut per hoc Sacramentum ali-
quis saluetur, qui sine illo periret.
Pueri, qui rationis usum habuère, &
absolui potuère, ungi possunt; etsi
necdum communicârunt.

Porro conferes hoc Sacramentum
non antè, quàm prudenter iudices ad-
esse periculum; neque tamen ex-
spectandum, donec mors ipsa iam ita
præoccupet, ut infirmus à sensibus,
& ratione sit alienus: nam quamuis
tunc etiam ungi possit, tamen condu-
cibilis est, si intelligat, quid agatur,
& pietatis sensum aliquem adhuc

con-

conferre possit. Olim Extrema vnctio ante Eucharistiam collata, nunc solet postponi: nihil tamen refert, datâ Extremâ vnctione, Eucharistiam administrari.

In eâdem infirmitate semel tantum conferri debet; si tamen morbus cesserit, ac deinde redeat, iterum vngere poteris: imò si durante eâdem infirmitate æger periculum euaserit, & deinde in nouum vitæ discrimen relabatur, poterit secundo vngi; quia perinde est, ac si nouus morbus inuassisset.

NVM: IV.

De administratione huius Sacramenti.

PRÆscriptas cæremonias diligenter observa eo modo, quo in tuâ Diœcesi receptæ fuerint. Pro reuerentiâ, nisi aliud quid obsit, deferens è templo veste clericali, superpelliceo, & stollâ indutus, præcedente ministro, qui lumen honoris deferat causâ. Ve-

rùm

rùm si causa subsit, vt priuatus sine solennitate ad infirmum te conferas, saltem in loco, sacro illo habitu te indues: neque minister est necessarius; ipse respondere poteris, si nemo possit ex iis, qui aderunt.

Psalmi Pœnitentiales omittuntur sine culpâ: reliquæ preces non sunt prætermittendæ, quantum tempus, morbus, & ratio permittit. Initiò, si res moram patitur, saluta infirmum, & paucis significa, quid sit, & quos ob fines institutum sit hoc Sacramentum: quære, an quid in conscientia habeat, quod fructum huius Sacramenti impediât; si quid sit, audi confitentem, & absolue; simulque eum excita ad deuotionem, quò fructum vberiore capiat: breuis esse debet hæc monitio, si terrorem, aut tædium pariat. Singula organa sensuum diligenter inunge, & quidem si bina sint, vt sunt, oculorum, aurium, manuum, pedum, bina: si desint; vnge partes

K

vici-

viciniores: cum bina autem sensuum organa ungis, formam verborum partire cum partiali unaquaque unctione. Renes, aut pectus feminis ne ungit, ac ne pedes quidem, cum è partu laborant, aut indecentia dissuadet.

Cum necessitas urget, statim rem ipsam aggredere, aliis postpositis; & cum festinandum videretur, in facie unum oculum, unam aurem, narem, os, & pro organo tactus, genam, aut aliam vultus partem unge, sub una integrâ hâc formâ. *Per hanc sanctam unctionem indulgeat tibi Dominus, quidquid peccasti per visum, auditum, odoratum, gustum, tactum: cruce licet omisâ; ista enim sola ad essentiam huius Sacramenti sufficiunt: Si dubitas, an supervivat, qui ungendus est, explora, quâ arte potes; manente dubio, unge sub conditione, si vivis adhuc. Finitâ unctione, partes inunctas deterges panno, stupâ, aut quod decentius est, bombaceo: digitos abster-*

ges

ges sale , pane , aquâ , quæ igni da-
bis, reuerentiæ causâ. Pueris haben-
tibus sufficientem vsûm ad peccandum,
etsi nondum ad communicandum,
non est neganda Extrema vnctio, præ-
sertim si nullum aliud Sacramentum
accipere possint : quia semper iuuat,
tunc autem fortè necessaria est.

NVM: V.

*An, & quomodo vngendi, qui peste, aut
contagione sunt infecti.*

Quæ superius suis locis circa pesti-
ferorum confessionem excipien-
dam, & Viaticum diximus, huc suo
modo etiam spectant, nam licet con-
fessionis maxima in moribundis, com-
munionis verò sacræ maior ratio
sit habenda, quàm sacræ Vnctionis;
quòd ista duo priora moribundis
grauiter præcepta sint, magisque ad
salutem necessaria: tamen quia sem-
per maximum momentum positum
est in Extremæ vnctionis Sacramen-

to, ad bonam beatamque mortem: non committes facile, ut tui gregis vilius tuâ culpâ tam salutari auxilio careat: præsertim si neque prius confessus fuerit, neque Viatico munitus, neque iam aliter iuuari possit; nam tunc hoc Sacramentum, quod vnum reliquum est, esse potest ad salutem pernecessarium. Quare nunquam quidem, præsertim rogatus, negabis ulli de vitâ periclitanti, ne peste quidem aut contagione infecto. Hic enim valet, etiam istud, Bonus Pastor animam suam dat pro ouibus suis: quanquam non video adeò periculosum vngere pestiferos, si ea serues, de quibus supra monui de impediendâ vi pestiferâ, nitore & mutatione vestium, facilibus alexipharmacis, & aliquâ cautelâ ad non excipiendum halitum infecti; præsertim si deferri æger possit propiùs ad auram liberam, aut limen ædium: si, quod licet, breuiter vnctionem vnam ad singulos sensus

(prouc

(prout paulò antè docui) sub vnâ interim totali formâ adhibeas: quam in rem alicubi vsui est bacillus oblongus, cum nodo argenteo ad extremitatem, quem aliquis apud infectum, è propinquo dirigat ad vngendos sensus, & quem deinde vel bombaceo comburendo detergas, vel ad ignem iustres, præsertim si Episcopus eo instrumento vti permittat. Singulare est boni Pastoris in hoc genere exemplum S. Caroli Borromæi, qui in eâ contagione, quæ Mediolanum depopulata est anno 1576. non modò temporalia ex suâ etiam suppellectili, sed propriis quoque manibus lue infectis Confirmationem, Viaticum, Extremam denique vnctionem administrabat.

NVM: VI.

*De quibus monendus moribundus post
Sacram Vnctionem.*

¶ Initis Vnctionibus, & iis precibus, quæ in Rituali præscribuntur, si

K 3

perfo-

personæ, morbi, temporis ratio patia-
 tur; quædam perpaucis, ne infirmus
 defatigetur, mone. 1. vt Deo gratias
 agat, quòd huius Sacramenti benefi-
 cio, & gratiâ sit præmunitus. 2. vt
 gratiam acceptam magno studio, &
 curâ conseruet. 3. vt proinde tenta-
 tionibus, si quæ obuient, fortiter
 resistat; non enim coronabitur, nisi
 qui legitimè certauerit: Et, qui per-
 seuerauerit vsque in finem, hic saluus
 erit. 4. imposterum sæpe eliciat actus
 fidei, protesteturque, se in eâ velle
 viuere, & mori: item eliciat actus
 spei crebros; confitendo, se vitam
 æternam consecuturum, non suis,
 sed Christi meritis. Præterea formet
 actus frequentes amoris Dei super
 omnia, propter quem resignet se to-
 tum, conformetque diuinæ voluntati;
 simul vitam, mortemque suam, omnes-
 que morbi molestias DEO offerat, in
 memoriam Passionis Christi, & satisfa-
 ctionem suorum peccatorum. De-

nique

niſque moneas, vt Sanctorum quoque
preces, & auxilium imploret; præſer-
tim Matris Dei, Angeli Custodis,
reliquorúmque Patronorum: ab eo ve-
rò diſcedens præbeas osculandum
Crucifixum, asperge aquâ luſtrali, ſi
quod habes numiſſima ſacrum, aut
granum benedictum cum indulgentiis,
pro articulo mortis, illi commodee,
vt vtatur; quem in vſum ſemper de-
feres, cùm adibis moribundos. Ad
extremum bene valere iube, & prom-
ptum te offer in quodcunque tempus;
ſi quando præſentiam tuam ſibi ſola-
tio fore exiſtimabit. In diſceſſu ab
infirmo, de iisdem rebus inſtrue do-
meſticos, vt in tuâ abſentiâ eadem
præſtent, neque negligent te reuoca-
re, ſi opus, vel commodum viderint;
interim precibus vacent: ſi verò nec-
dum teſtamentum ſcriptum ſit,
id fieri optimo modo
curent.